

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΣΠΟΓΓΑΛΙΕΩΝ ΤΗΣ ΚΑΛΥΜΝΟΥ

Ποια είναι τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά των σπογγαλιέων; Ποια είναι η μέση ηλικία τους; Πόσα χρόνια βρίσκονται στο επάγγελμα; Σε αυτά τα ερωτήματα όπως και σε μια σειρά άλλα δίνει έρευνα πανεπιστημιακών του Τμήματος Γεωπονίας Ιχθυολογίας και Υδάτινου Περιβάλλοντος, της Σχολής Γεωπονικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, και του Βιολογικού Τμήμα Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Στο πρώτο Τμήμα ανήκουν οι Κ. Ροδίτη, Σ. Ματσιώρη, Δ. Βαφείδης και στο δεύτερο η Ε. Βουλτσιάδου.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στο νησί της Καλύμνου, το οποίο είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με τη σπογγαλιεία, με τη χρήση δομημένου ερωτηματολογίου που αποτελούνταν από επτά συνολικά ενότητες.

Το τελικό ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε σε σπογγαλιείς της Καλύμνου με τη βοήθεια προσωπικής συνέντευξη, η διάρκεια της οποίας ήταν από μια έως δυο ώρες για τον κάθε ερωτώμενο. Τα ερωτηματολόγια ήταν ανώνυμα, ώστε οι συμμετέχοντες στην έρευνα να μπορούν να εκφράσουν ελεύθερα τις απόψεις τους.

Το τελικό δείγμα της έρευνας συλλέχθηκε σύμφωνα με τις αρχές της απλής τυχαίας δειγματοληψίας, η εφαρμογή της οποίας είχε ως αποτέλεσμα τη συλλογή 48 «έγκυρων» ερωτηματολογίων.

Αποτελέσματα

Η μέση ηλικία των συμμετεχόντων ήταν 55,73 έτη ($\pm 10,80$) με ελάχιστη τα 28 και μέγιστη τα 74 έτη. Από τους συμμετέχοντες στην έρευνα το 93,8% προέρχονταν από οικογένειες σπογγαλιέων, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό (50%) αυτών απασχολούνται στον κλάδο περισσότερο από 30 έτη και οι μισοί και πλέον (60,4%) ήταν απόφοιτοι Δημοτικού Σχολείου. Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες ασχολούνται με την σπογγαλιεία 10 μήνες τον χρόνο. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς των σφουγγαράδων που συμμετείχαν στην έρευνα ουσιαστικά σταματάνε να εργάζονται μόνο κατά την περίοδο των γιορτών.

Το 89,6% είχε αποφοιτήσει από τη Σχολή Δυτών Καλύμνου και μόνο το 39,6% είχε παρακολουθήσει εκπαιδευτικά προγράμματα σχετικά με τις καταδύσεις.

Το 66,7% των σπογγαλιέων που συμμετείχαν στην έρευνα είχαν παρουσιάσει προβλήματα υγείας που σχετίζονται με το επάγγελμά τους. Το μεγαλύτερο ποσοστό προβλημάτων υγείας εμφανίζονταν στα άτομα χαμηλού μορφωτικού επιπέδου. Αντίθετα, τα ποσοστά των ατόμων που αντιμετώπιζαν προβλήματα υγείας μειώνονταν καθώς αυξάνονταν το μορφωτικό επίπεδο. Η μέση ηλικία των σπογγαλιέων, που είχαν εμφανίσει προβλήματα υγείας, ήταν μεγαλύτερη από αυτή των σπογγαλιέων που δήλωσαν ότι δεν αντιμετωπίζουν τέτοια προβλήματα.

Από την άλλη πλευρά, το 35% των σπογγαράδων, που συμμετείχαν στην έρευνα, δεν έχει κάνει ποτέ προληπτική/θεραπευτική αποσυμπίεση σε υπερβαρικό θάλαμο, ενώ μόλις το 2,5% δηλώνει ότι κάνει αποσυμπίεση τακτικά.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η διασταύρωση των ερωτήσεων εάν έχουν παρουσιάσει προβλήματα υγείας με το εάν κάνουν προληπτική/θεραπευτική αποσυμπίεση σε υπερβαρικό θάλαμο. Από την διασταύρωση αυτή συμπεραίνουμε ότι όσοι δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας κάνουν σπάνια ή δεν έχουν κάνει ποτέ προληπτική/θεραπευτική αποσυμπίεση σε υπερβαρικό θάλαμο. Ενώ όσοι αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας σύμφωνα με τις μαρτυρίες τους αναγκάζονται να κάνουν συχνά.

Το 37,5% των ερωτηθέντων δεν μπόρεσαν να προσδιορίσουν το μέσο μηνιαίο εισόδημα τους. Το 58,3% αυτών δε διαθέτουν δικό τους σκάφος, ενώ το 41,7% ήταν ιδιοκτήτες σκάφους.

Συμπεράσματα

Ο κλάδος της σπογγαλιείας μπορεί να χαρακτηριστεί ως «γερασμένος». Όλο και πιο λίγα νεαρά άτομα εισέρχονται σε αυτόν, με αποτέλεσμα τη συνεχή συρρίκνωση του. Μέχρι σήμερα, το επάγγελμα του σπογγαλιέα συνεχίζονταν από γενιά σε γενιά. Δυστυχώς όμως, σήμερα τα νέα άτομα, που προέρχονται από οικογένειες σπογγαλιέων και ασχολούνται με τη σπογγαλιεία, είναι πολύ λιγότερα.

Το μορφωτικό επίπεδο των σπογγαλιέων είναι χαμηλό, λόγω κυρίως της υψηλής ηλικίας των συμμετεχόντων σε αυτό. Παρόλα αυτά η πολύχρονη επαγγελματική τους ενασχόληση στον κλάδο έχει συμβάλει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και εμπειρίας. Ο μεγαλύτερος αριθμός των σπογγαλιέων, που συμμετείχαν στην έρευνα, αντιμετωπίζει προβλήματα υγείας που σχετίζονται με το επάγγελμά τους.

Παρόλη την προσπάθεια που έγινε, η παρούσα έρευνα δεν πέτυχε να σκιαγραφήσει πλήρως την οικονομική κατάσταση των σπογγαλιέων και να προσδιορίσει το εισόδημα που κερδίζουν από τη σπογγαλιεία. Πιθανότατα αυτό οφείλεται στην άρνηση τους να δώσουν τέτοια στοιχεία και όχι στην πραγματική τους αδυναμία στο να προσδιορίσουν ένα μέσο μηνιαίο εισόδημα από τη σπογγαλιεία.

Η έρευνα

Τα τελευταία χρόνια αυξάνεται συνεχώς το ενδιαφέρον για κοινωνικοοικονομικές μελέτες της αλιείας και οι απαιτήσεις για κοινωνικοοικονομικά δεδομένα έχουν αυξηθεί. Έχει γίνει προσπάθεια ανάπτυξης των κοινωνικοοικονομικών και οικονομικών δεικτών για τη διαχείριση της μεσογειακής αλιείας υπό την αιγίδα της Επιτροπής Αλιείας για τη Μεσόγειο.

Στη διεθνή βιβλιογραφία εμφανίζονται κοινωνικοοικονομικές μελέτες της αλιείας που αφορούν στα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά των παραδοσιακών αλιέων και στην ανάλυση, από οικονομική και κοινωνική άποψη, της κατάστασής της. Στη χώρα μας έχουν πραγματοποιηθεί παρόμοιες έρευνες που αφορούν στις κοινωνικοοικονομικές αλληλεπιδράσεις

της αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών στο νότιο Ευβοϊκό Κόλπο, στη μελέτη των κοινωνικοοικονομικών χαρακτηριστικών των αλιέων της μικρής παράκτιας αλιείας και στα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά της παράκτιας αλιείας του Παγασητικού Κόλπου.

Παρόλο που τα τελευταία χρόνια έχει γίνει σημαντική προσπάθεια μελέτης και καταγραφής των αποθεμάτων των σπόγγων, σημειώνουν οι ερευνητές, τα στοιχεία που αφορούν στην κοινωνικοοικονομική κατάσταση της τάξης των σπογγαλιέων είναι σχεδόν ανύπαρκτα. Έτσι, σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η απόκτηση μιας ποιοτικής εικόνας του κοινωνικοοικονομικού προφίλ των σπογγαλιέων της Καλύμνου.

